

Govor predsednika Fiskalnega sveta na 70. nujni seji Odbora za finance, 15. 11. 2025

Javnofinančne projekcije tako Fiskalnega sveta kot Ministrstva za finance neizpodbitno kažejo, da se fiskalna politika v vedno večji meri odmika od poti, načrtane v srednjeročnem načrtu. V njem se je država zavezala k postopni konsolidaciji, ki bi zagotovila vzdržne javne finance. Primanjkljaj se ponovno povečuje, namesto da bi se postopno zmanjševal. Njegovo povečanje v obdobju 2024 do 2026 bo v Sloveniji celo četrto najvišje med državami članicami, ki so Evropski komisiji doslej posredovale proračunske načrte.

Glavni razlog za ta odmik ni v izrednih dogodkih, ampak v odločitvah, ki jih sami sprejemamo. Tekoča poraba – predvsem zaradi dviga stroškov dela v javnem sektorju – raste občutno hitreje kot gospodarska aktivnost. Z vidika vzdržnosti javnih financ je zaskrbljujoče predvsem to, da gre za trajno povečanje ravni izdatkov. Ob tem iz makroekonomskih napovedi izhaja, da se bodo prihodki v prihodnje povečevali počasneje kot v preteklih letih, povprečne obrestne mere na javni dolg pa bodo verjetno višje. Oboje skupaj dodatno krči prostor za primanjkljaje, ki bi bili vzdržni.

Fiskalni svet razume, da država potrebuje vlaganja na področjih, ki so politične prioritete, in jih podpira, če hkrati učinkovito večajo dolgoročno gospodarsko rast. A odgovorna fiskalna politika bi morala ob vsaki odločitvi, ki trajno poveča porabo, tudi jasno pokazati, kako bo dodatne izdatke kompenzirala, da ne bodo ogrozili javnofinančne vzdržnosti. Hkrati so pričakovanja različnih deležnikov tudi zaradi ravnanja politike visoka in se še večajo. Zato moramo biti preudarni. Ključno je, da zajezimo rast tekoče porabe – torej porabo, iz katere so izločene investicije in obresti – in jo uskladimo z gospodarsko realnostjo.

Slovenija ima še vedno razmeroma stabilne javne finance, dostop do financiranja je dober, bonitetne ocene so ugodne in likvidnostne rezerve so visoke. Izkušnje iz preteklosti pa kažejo, da se razmere lahko hitro spremenijo – posebej, ko prihaja do dvomov glede verodostojnosti fiskalne politike. Verodostojnost pa se ocenjuje na osnovi izpolnjevanja zavez, ki si jih je država postavila sama v srednjeročnem načrtu.

Čas za popravke in prilagoditve je zdaj – dokler so razmere na trgih stabilne, dokler imamo prostor za odločanje in ne za reševanje. Izkušnje izpred desetletja in pol bi morale biti dovolj za spoznanje, da pozno ukrepanje vodi v ostrejšo in bolečo prilagoditve.